

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/dla-mediow/komunikaty/157273,75-rocznica-procesu-I-Zarzadu-Glownego-WiN.html>
2022-05-20, 07:11

75. rocznica procesu I Zarządu Głównego WiN

Data publikacji 04.01.2022

4 stycznia 1947 r. przed Wojskowym Sądem Rejonowym w Warszawie ruszył proces płk. Jana Rzepeckiego „Ożoga” i innych byłych wysokich oficerów Armii Krajowej. Był to jeden z najgłośniejszych procesów pokazowych w Polsce Ludowej.

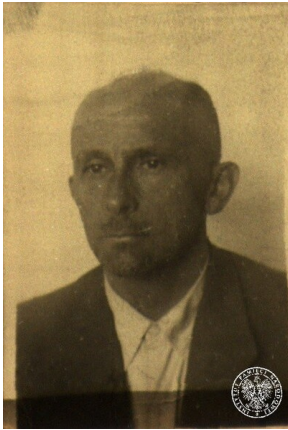
Na ławie oskarżonych zasiadło dziesięć osób związanych ze Zrzeszeniem „Wolność i Niezawisłość” – największą organizacją podziemną w Polsce po II wojnie światowej. Prócz Rzepeckiego (prezesa I ZG WiN) byli to ppłk Jan Szczurek-Cergowski „Sławbor”, płk Antoni Sanojca „Cis”, ppłk Tadeusz Jachimiek „Ninka”, kpt. Emilia Malessa „Marcysia”, kpt. Henryk Żuk „Jasiński”, ppłk Ludwik Muzyczka „Benedykt”, ppłk Józef Rybicki „Maciej”, kpt. Kazimierz Leski i kpt. Marian Gołębiowski „Ster”.

W śledztwie powszechnie stosowano długie, wyczerpujące przesłuchania o różnej porze dnia i nocy, połączone z presją psychiczną, manipulacją i fałszywymi obietnicami.

Na sali sądowej Rzepecki potępił własną działalność w podziemiu, kierowaną przez siebie organizację i władze RP na uchodźstwie, co skwapliwie wykorzystywała komunistyczna propaganda. Proces – nie przypadkiem rozpoczęty niemal w przededniu sfałszowanych wyborów do Sejmu Ustawodawczego – starano się wykorzystać do skompromitowania konspiracji niepodległościowej i złamania oporu społeczeństwa.

3 lutego 1947 r. ogłoszono wyroki. Gołębiowski został skazany na karę śmierci (ostatecznie w 1956 r. wyszedł na wolność), pozostali na kary od 2 do 12 lat więzienia. Wobec skazanych wybrany na prezydenta Bolesław Bierut szybko skorzystał z prawa łaski. Miało to związek z ogłoszoną w tym samym miesiącu „amnestią”, służącą zduszeniu zbrojnego oporu przeciwko komunistom.

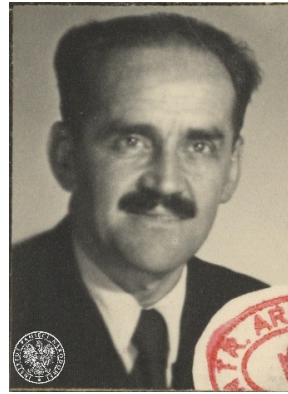
Mimo procesu I Zarządu Głównego, „amnestii” i kolejnych represji Zrzeszenie „Wolność i Niezawisłość” kontynuowało działalność.

Jan Rzepecki IPN BU
944/118

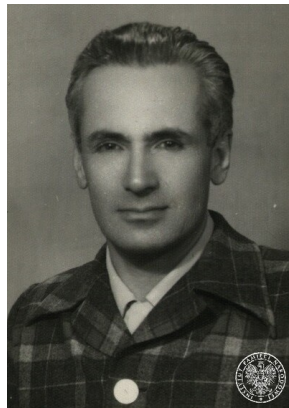
Jan Szczurek-Cergowski
IPN BU 0330/202

Antoni Sanojca IPN BU
1862/33

Emilia Malessa IPN BU
944/119 t. 2

Kazimierz Leski IPN BU
0259/106 t.1

Marian Golebiewski IPN
BU 944/119 t. 2

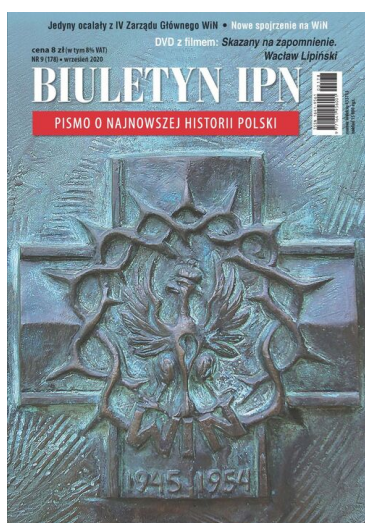
Instytut Pamięci Narodowej od lat bada oraz popularyzuje dzieje Zrzeszenia WiN.

Zachęcamy do zapoznania się z [wystawą „Zrzeszenie »Wolność i Niezawisłość« w służbie Niepodległej”, dostępną online.](#)

Polecamy też liczne publikacje IPN poświęcone Zrzeszeniu WiN, w tym książkę [Zrzeszenie „Wolność i Niezawisłość” 1945-1948 pod redakcją Wojciecha Frazika i Filipa Musiała \(Kraków-Warszawa 2020\)](#) oraz [„Biuletyn IPN” nr 9/2020.](#)

**Zrzeszenie „Wolność i
Niezawisłość”
1945-1948, praca
zbiorowa pod redakcją
Wojciecha Frazika i
Filipa Musiała,
Kraków-Warszawa 2020**

**„Biuletyn IPN” nr
9/2020**

Marianowi Gołębiowskiemu i Ludwikowi Muzyczce również zostały poświęcone publikacje Instytutu Pamięi Narodowej.

**Justyna Dudek, Marian
Gołębiewski
(1911-1996). Żołnierz,
opozycjonista,
emigrant, Lublin 2016**

**Stanisław
Salmonowicz, Ludwik
Muzyczka ps.
„Benedykt”
(1900-1977). Materiały
historyczne do dziejów
Komendy Głównej Armii
Krajowej, red. naukowa
Maciej Jan
Mazurkiewicz, Warszaw
a 2018**

W pigułce o procesie I Zarządu Głównego WiN opowiada dr Wojciech Frazik z Oddziałowego Biura Badań Historycznych IPN w Krakowie.